

ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРЕЊУ ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА

СПОМЕНИКОМ ПРИРОДЕ

„СТАБЛО ХРАСТА ЦЕРА “

ЗА 2017. ГОДИНУ

Новембар, 2018.

ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Споменик природе „Стабло храста цера“ први пут је заштићен Решењем СО Горњи Милановац број 3-332-88/76 као „Стабло храста лужњака“, 1976. године, у коме је погрешно детерминисана врста храста. Новим предлогом за заштиту исправљен је претходни пропуст у детерминацији врсте, па је на основу тога СО Горњи Милановац донела Одлуку о заштити споменика природе „Стабло храста цера“ која је објављена у Службеном гласнику општине Горњи Милановац бр 6/94. Овом одлуком за управљача је одређен Музеј рудничко-таковског краја из Горњег Милановца.

На основу Правилника о категоризацији природних добара ("Сл. гласник РС" бр 30/92), ово природно добро утврђено је у III (трећу) категорију – значајно природно добро, а по класификацији IUCN у споменике природе према "Оквиру за класификацију заштићених копнених и морских подручја".

Споменик природе "Стабло храста цера" налази се у селу Доња Црнућа, на територији општине Горњи Милановац. Стабло храста цера (*Quercus cerris* L.) лоцирано је на проширеном делу сеоског пута, који се код насеља Враћевшница одваја од регионалног пута Горњи Милановац - Крагујевац. Од Горњег Милановца споменик природе удаљен је 11 км.

Стабло се налази на око 360 м.н.в. на К.П. 1817 К.О. Доња Црнућа, на месту званом "Бара". Границу припадајућег простора, Споменика природе, на терену чини пројекција крошње храста пречника од 23 м. Центар круга је стабло храста на парцели 1817, у близини парцеле 1223/2. Припадајући простор се налази, према приложеној катастарској скици, на парцели 1817 која чини пут и путни појас КО Доња Црнућа, општине Горњи Милановац у друштвеној својини.

Површина споменика природе (припадајућег простора) износи око 4 ара и представља пројекцију крошње стабла.

Храст цер (*Quercus cerris* L.) је карактеристична врста ксеро-мезотермних типова шума, најчешће у заједници са сладуном (*Quercetum farnetto-cerris* Rud.). Поседује велику изданачку снагу, те су стога честе и изданачке шуме. Ретко достиже висину од 30 м пречника од 1 м и старост од 200 година. У почетним годинама развоја је брзорастућа врста, да би се око 100-те године раст нагло успорио и убрзо достигао максимум животне зрелости.

Заштићено стабло храста цера (*Quercus cerris* L.) има следеће дендрометријске карактеристике:

- висина стабла	17,30 м
- висина дебла до прве стране	2,60 м
- обим дебла до прве стране	2,60 м
- пречник дебла на 1,30 м	3,51 м
- пречник крошње	23,00 м
- старост стабла процењује се на око 180 година	

Извештај о извршењу Програма управљања

Музеј рудничко-таковског краја као управљач је из сопствених средстава у 2017. години спровео и урадио следеће:

- Програм управљања за 2017. годину у складу са Решењем о заштити просторног меморијалног природног споменика број 2-633-8/72 – СО Горњи Милановац, Законом о заштити природе (Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 и 14/2016)
- Редовне мере одржавања и чувања Споменика природе „Стабло храста цера“
- У оквиру пропададних активности одржано је предавање са презентацијом о природним добрима у оквиру којих је и Споменик природе „Стабло храста цера“ на манифестацији „Еко-поглед на наш град“
- Музеј рудничко-таковског краја је у сарадњи са Канцеларијом за заштиту животне средине општине Горњи Милановац и Заводом за заштиту природе вршио праћење стања заштићеног подручја.

РЕЖИМ ЗАШТИТЕ

Уважавајући природне вредности добра и циљеве заштите за споменик природе - стабло и припадајући простор одређује се III (трећи) степен заштите који подразумева "селективно и ограничено коришћење природних богатстава и контролисане интервенције и активности у простору уколико су усклађене са функцијама заштићеног природног добра, или су везане за наслеђене традиционалне облике обављања привредних делатности и становања укључујући и туристичку изградњу" (Закон о заштити природе, "Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 и 14/2016, члан 35.).

За споменик природе утврђују се следеће мере за спровођење заштитног режима:

Забрањује се:

- заштићено стабло посећи, гране сећи и ложити, кидати лишће и сећи лисник или предузимати ма какве радње које би измениле његов данашњи изглед или довеле у питање његов биолошки опстанак,
- ложење ватре; депоновање смећа и другог отпада на заштићеном простору
- све врсте садње зеленила на заштићеном простору
- забрањени су сви радови за које се (у поступку утврђеним законом и прописима) утврди да могу имати значајан неповољан утицај на разноврсност, вредности геонаслеђа заштићеног природног добра;

Дозвољава се:

- Кошење траве на заштићеном простору
- Све биолошко-техничке мере заштите храста под условима које утврђује Завод за заштиту природе Србије, који у исто време врши и надзор над спровођењем ових мера.

За све делатности над заштићеним природним добром, које нису забрањене, као и за радове у непосредној близини споменика природе за које се основано претпоставља да могу имати штетне последице по споменик природе, предвиђена је процедура прибављања услова и сагласности од надлежне службе заштите природе у складу са законом.

На основу Закона о заштити природе ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 и 14/2016, члан 58.) заштићено подручје се може користити и посећивати на начин који не угрожава његове вредности и спровођење заштите. Коришћење и посећивање заштићеног подручја дозвољено је свима под једнаким условима, у складу са овим законом и актом о заштити природног добра.

Обавезе управљача

Музеј рудничко-таковскор краја као управљач у обављању активности и задатака заштите и развоја Споменика природе „ Стабло храста цара“ у Доњој Црнући дужан је да:

- Чува заштићено подручје и спороводи утврђени режим заштите, односно прописане забране и правила унутрашњег реда
- Обележи заштићено подручје и границу површине на којој је утврђен режим заштите
- Доноси План управљања, Годишњи програм управљања и извештај о његовом извршењу

Обрадила:

Весна Ђурчић

Весна Ђурчић

Директор

Александар Марушић

ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРЕЊУ ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2017. ГОДИНУ „Стабло хроста цера“ – Доња Црнућа		План	Извршење
Ред. бр.	ВРСТА ТРОШКА		
1.	Скидање сувих грана	4.500,00	-
3.	Хемијска заштита	2.000,00	-
4.	Праћење здравственог стања	2.500,00	2.500,00
5.	Постављање обруча око напреле гране	7.000,00	-
6.	Издавање за пропаганду и маркетинг	1.800,00	1.800,00
УКУПНО:		17.000,00	4.300,00

Према члану 69. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – исправка и 14/2016), средства за заштиту и развој споменика природе обезбеђују се из прихода остварених у обављању делатности и управљања заштићеним подручјем.